

**Türkmenistanyň Adalat ministrligi
tarapyndan 2015-nji ýylyň 14-nji
maýynda 871 san bilen bellige alynan**

**Türkmenistanyň Maliýe ministriniň
2015-nji ýylyň 1-nji maýynda çykaran
50-Ö belgili buýrugy bilen tassyklanan
Tertibine Türkmenistanyň Maliýe we
ykdysadyýet ministriniň
2018-nji ýylyň 2-nji fewralyndaky
44-ö belgili buýrugy bilen üýtgetme
girizilip, Türkmenistanyň Adalat
ministriginiň 2018-nji ýylyň 30-njy
ýanwaryndaky 02-09/1205 belgili haty
bilin yalalaşylan**

**Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdelerini emele getirmegiň,
meýilnamalaşdyrmagyň, harçlamagyň, hasaba almagyň
we olar boýunça hasabatlylygy alyp barmagyň
TERTIBI**

I. Umumy düzgünler

1. Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdelerini emele getirmegiň, meýilnamalaşdyrmagyň, harçlamagyň, hasaba almagyň we olar boýunça hasabatlylygy alyp barmagyň Tertibi (mundan beýläk – Tertip) «Türkmenistanyň Býujet kodeksine» hem-de Türkmenistanyň Prezidentiniň 2017-nji ýylyň 5-nji oktýabrynda çykaran «Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrigini döretmek hakynda» PP-191 belgili Permanyň we «Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministriginiň meseleleri hakynda» 383-nji kararynyň talaplaryna laýyklykda işlenip taýýarlanylady we býujet serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýän edaralaryň býujetden daşary serişdelerini emele getirmegiň, meýilnamalaşdyrmagyň, harçlamagyň, hasaba almagyň we olar boýunça hasabatlylygy alyp barmagyň düzgünlerini kesgitleýär.

2. Türkmenistanyň Döwlet býujetiniň serişdeleriniň hasabyna maliýeleşdirilýän edaralaryň (kärhanalaryň, guramalaryň) (mundan beýläk – býujet edaralary) ygtyýarlygynda býujetden daşary serişdeleri bolup biler.

3. Býujet edaralarynyň Türkmenistanyň Döwlet býujetinden özlere bölünip berilýän serişdelerden başga öz ygtyýarlygyna alynýan şu aşakdaky serişdeleri býujetden daşary serişdeler bolup durýar:

1) önümleri ýerlemekden, işleri ýerine ýetirmekden, hyzmatlary etmekden ýa-da beýleki girdeji getirýän işi amala aşyrmakdan, şol sanda enjamlary, ulag serişdelerini we gurluşyk desgalaryny (binalary) kärendä bermekden, goşmaça okuw häsiýetli bölümleriň, hojalyklaryň, ussahanalaryň önümçilik işinden gelýän girdejiler;

2) olaryň esasy işine laýyk gelýän beýleki çäreleri geçirmekden, şol sanda muzdsuz maksatlaýyn gatançlar we haýyr-sahabat, şeýle hem hemaýatkärçilik goldawy görnüşinde alynýan serişdeler;

3) Türkmenistanyň kanunçylygynda gadagan edilmedik maksatlaýyn maliýeleşdirmek üçin maksatly häsiýetli beýleki serişdeler.

4. Býujetden daşary serişdeler önümleri ýerlemek, işleri ýerine ýetirmek, hyzmatlary etmek boýunça işleriň görnüşine baglylykda gelip gowuşmalaryň emele gelşiniň aýratyn çeşmelerinden ugur almak bilen görnüşlere bölünýär (toparlanýar).

5. Býujetden daşary serişdeleriň aýratyn görnüşleriniň hereketi beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalary bilen düzgünleşdirilýän halatlarynda şu Tertip olara degişli däl.

6. Býujet serişdelerine ygtyýarlyk etmek hukugy berlen býujet edaralarynyň ýolbaşçylary (mundan beýläk – ygtyýarlyk edijiler) býujetden daşary serişdelere ygtyýarlyk edýärler.

7. Türkmenistanyň kanunçylygynda göz önünde tutulan ýagdaýlardan başga halatlarda ýokarda durýan guramalara garamagyndaky býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdelerine ygtyýarlyk etmek hukugy berilmeýär.

8. Býujet edaralarynyň maliýe-hojalyk işine derňewleri we barlaglary amala aşyran edaralar we guramalar, şol bir wagtyň özünde olarda bar bolan býujetden daşary serişdeleriň emele getirilişiniň kanunalaýykdygyny, olaryň maksadalaýyk we tygşyly harçlanylyşyny, şeýle hem şol serişdeler boýunça hasaba almagyň we hasabatlylygy alyp barmagyň dogrulygyny barlaýarlar.

II. Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdelerini emele getirmegiň (ýatymagyň) tertibi

9. Merkezleşdirilen ýa-da ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça býujetden daşary serişdeler Türkmenistanyň kanunçylygy esasynda diňe Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň rugsady (rugsatnamasy) bilen emele getirilýär. Şunda rugsatnamalar ministrlük, pudaklaýyn dolandyryş edarasy, müdirlikler, bölümler we bir görnüşli edaralar boýunça berlip bilner.

Rugsatnamalarda býujetden daşary serişdeler boýunça gelip gowuşmalaryň çeşmeleri bellenýär we olary harçlamagyň maksatlary kesgitlenýär.

Býujetden daşary serişdeleri emele getirmek üçin rugsatnamalary bermek baradaky meselelere seretmeklik býujet edaralarynyň ýokarda durýan guramalarynyň üsti bilen resmi ýüztutmasy boýunça Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi tarapyndan amala aşyrylýar.

10. Býujetden daşary serişdeleri bellemek (täze görnüşlerini emele getirmek) barada teklipler taýýarlanylanda Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň degişli müdirlikleri hem-de welaýatlaryň, Aşgabat şäheriniň Baş

maliýe we ykdysadyýet müdirlikleri we etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleri olaryň emele getirilmeginiň maksadalaýykdygyny öwrenmelidirler.

11. Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministriliginiň Gazna müdirliğinde, ýerli maliýe edaralaryň gaznaçylyk birliklerinde býujet edaralary üçin býujetden daşary serişdeleriň gelip gowuşmagy we çykdaýy edilmegi bilen bagly amallary geçirmek maksady bilen gaznaçylyk (atly) hasaplar (mundan beýläk - býujetden daşary hasap) açylýar.

Şu Tertibiň 9-njy bölümünde görkezilen rugsatnama býujetden daşary hasaby açmak üçin esas bolup durýar.

12. Býujetden daşary serişdeleri alýan býujet edaralary önümleriniň (işleriniň, hyzmatlarynyň) nyrhalaryny (bahalaryny), eger-de Türkmenistanyň kanunçylygynda başgaça göz önünde tutulmadyk bolsa, özbaşdak kesgitleýärler. Önümleriň (işleriň, hyzmatlaryň) nyrhalary (bahalary) ykdysady taýdan esaslandyrylan hem-de degişli hasaplamalar bilen delillendirilen bolmalydyr.

13. Býujetden daşary serişdeleri ýatyrnak, olary emele getirmek barada çözügüt çykaran edara tarapyndan amala aşyrylýar.

III. Býujetden daşary serişdeleriň girdeji-çykdaýy sanawlaryny düzmegiň we tassyklamagyň tertibi

14. Býujetden daşary serişdeleri bolan býujet edaralary her ýylda býujetden daşary serişdeler boýunça girdeji-çykdaýy sanawlaryny düzýärler.

Aýratyn halatlarda maksatlaýyn maliýeleşdirmek üçin maksatly häsiýetli serişdeler girdeji-çykdaýy sanawyny düzmezden ulanylyp bilner.

Býujetden daşary serişdeleriň girdeji-çykdaýy sanawy (özbaşdak ýa-da jemleýji) – bu býujet edaralary tarapyndan 1-nji ýanwardan başlanyp 31-nji dekabrdan tamamlanýan senenama ýylyna deň bolan bir maliýe ýyly üçin düzülýän, olaryň býujetden daşary hasaby boýunça serişdeleriniň gelip gowuşmagynyň we çykdaýy edilmeginiň meýilnamasy bolup durýan resminamadyr (mundan beýläk – girdeji-çykdaýy sanawy).

Girdeji-çykdaýy sanawy býujetden daşary serişdeleriň her bir görnüşi boýunça şu Tertibiň 1-nji goşundysyna laýyklykda düzülýär.

15. Girdeji-çykdaýy sanawy, býujet edarasynyň hasaba alnyşy özbaşdak alyp barylýandygyna ýa-da merkezleşdirilen hasaphana tarapyndan hyzmat edilýändigine garamazdan, her bir edara boýunça düzülýär. Merkezleşdirilen hasaphana tarapyndan hyzmat edilýän edaralaryň girdeji-çykdaýy sanawlary şol hasaphananyň degişli işgärleri tarapyndan hyzmat edilýän edaralaryň ýolbaşçylary bilen bilelikde düzülýär.

16. Girdeji-çykdaýy sanawyň girdeji bölegine meýilnamalaşdyrylýan ýylda býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdeleriniň degişli görnüşi boýunça gelip

gowuşmagy göz önünde tutulýan möçberi hem-de býujetden daşary serişdeleriň şol görnüşi boýunça meýilnamalaşdyrylýan ýylyň başyndaky galyndysy goşulýar, bu serişdeleriň jemi umumy girdejileri emele getirýär.

Girdeji-çykdaýy sanawy düzülende býujet edarasynnda ýylyň başynda bar bolan, býujetden daşary serişdeleriň hasabyna satyn alnan haryt-maddy gymmatlyklaryň galyndysy, şeýle hem býujetden daşary serişdeleriň hasabyna hasaplaşyklar boýunça emele gelen algy-bergiler hasaba alynmaýar.

17. Girdeji-çykdaýy sanawynnda çykdaýylar Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliги tarapyndan tassyklanylýan býujet toparlanmasynyň maddalary boýunça bölmek bilen göz önünde tutulýar.

Wezipe sanawyndaky işgärleriň zähmet haky üçin çykdaýylar býujetden daşary serişdeleriň hasabyna amala aşyrylýan işiň möçberine baglylykda, şoňa meňzeş ugurda işi alyp barýan edaralaryň we guramalaryň mysaly wezipe sanawlaryna, iş agramynyň kadalaryna we aýlyk wezipe zähmet hakynyň möçberlerine deňeçer, şeýle hem Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenen aýlyk zähmet hakyna goşmaça haklar we tölegler esasynda hasaplanýar.

Girdeji-çykdaýy sanawynyň beýleki maddalary boýunça çykdaýylaryň möçberleri, olaryň hakyky zerurlygy göz önünde tutulyp kesgitlenýär we bellenen ölçegler, tarifler we nyrlar (hereket edýän ulgam görkezjileri) boýunça, olar bolmadyk halatynda bolsa, hasabat maglumatlary boýunça emele gelen ortaça möçberler boýunça hasaplanýar.

18. Girdeji-çykdaýy sanawynnda býujetden daşary serişdeleriň kesgitli görnüşi boýunça umumy çykdaýylaryň möçberi umumy girdejileriň möçberinden ýokary bolmaly däldir.

19. Eger býujetden daşary serişdeleriň kesgitli bir görnüşi boýunça girdejileriň möçberi býujetden daşary serişdeleriň şol görnüşi boýunça çykdaýylaryň möçberinden köp bolan halatynda, girdeji-çykdaýy sanawynnda girdejileriň çykdaýylardan artyk gelýän möçberi görkezilýär.

20. Býujetden daşary serişdeleri bar bolan býujet edaralary «Salgytlar hakynda» Türkmenistanyň Bitewi kanuny hem-de Türkmenistanyň beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna laýyklykda salgytlary we býujete tölegleri töleýjiler bolup durýarlar, şeýle hem bellenen tertipde maksatly geçirmeleri geçirýärler.

Değişli býujetiň girdejilerine geçirilmeli salgytlaryň we tölegleriň jemleri girdeji-çykdaýy sanawynnda aýratyn görkezilýär.

21. Býujet edaralary tarapyndan düzülen girdeji-çykdaýy sanawyna, şol edaralaryň býujet serişdeleriniň çykdaýy sanawyna gol çekýän wezipeli adamlar tarapyndan gol çekilýär.

Girdeji-çykdaýy sanawyna, býujet edarasynyň meýilnamalaşdyryş-maliýe bölümüniň ýolbaşçysynyň ýa-da baş hasapçysynyň (onuň orunbasarynyň) gollary çekilen aşakdaky resminamalar goşulmalydyr:

a) býujetden daşary serişdeler boýunça girdejileriň we çykdaýlaryň möçberlerini kesgitleýän edaranyň işiniň hasaplama görkezijileri;

b) girdejileriň çeşmeleri boýunça hasaplamalar;

ç) ýerlenilýän önümleriň, ýerine ýetirilýän işleriň, edilýän hyzmatlaryň gymmatynyň hasaplamalaryny we nyrhларыnyň esaslandyrmalaryny goşmak bilen bahalar;

d) çykdaýlaryň her bir maddasy boýunça hasaplamalar;

e) haýsy çözgüde laýyklykda býujetden daşary serişdeleriň emele getirilendigi (çözgüdiň (kararyň, buýrugyň) belgisi, senesi we şol çözgüdi kabul eden edaranyň ady) beýan edilen düşündiriş ýazgysy.

23. Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän býujet edaralary girdeji-çykdaý sanawyny iki nusgada ýokarda durýan guramalaryna berýärler.

Ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän býujet edaralary girdeji-çykdaý sanawyny iki nusgada ýerli derejedäki ýokarda durýan guramalaryna berýärler.

Tabynlygyndaky býujet edaralarynyň girdeji-çykdaý sanawларыny alýan guramalar bu sanawlara seredip, býujetden daşary serişdeleri emele getirmegiň kanunalaýyklygy, girdejileriň doly we dogry hasaplanyp çykarylyşy, serişdeleriň maksatlaýynlygy, çykdaýlar hasaplananda tygşytlylygyň berjaý edilişi, býujete geçirilmeli salgytlaryň möçberleriniň dogry kesgitlenişi babatda hem barlaýarlar.

24. Tabynlygyndaky ähli býujet edaralarynyň girdeji-çykdaý sanawларыnyň esasynda býujetden daşary serişdeleriň görnüşlerine bölmek bilen şu Tertibiň 2-nji goşundysyna laýyklykda jemleýji girdeji-çykdaý sanawлары düzülýär:

1) ministrlkler we pudaklaýyn dolandyryş edaralary tarapyndan Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän býujet edaralary boýunça;

2) häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri tarapyndan ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän býujet edaralary boýunça.

25. Şunuň bilen birlikde, ministrlkler we pudaklaýyn dolandyryş edaralary, häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri özleriniň gönüden-göni ygtyýarlygyndaky býujetden daşary serişdeleri boýunça aýratyn girdeji-çykdaý sanawларыny düzýärler, olar jemleýji girdeji-çykdaý sanawларыna goşulmaýar.

26. Geljek ýyl üçin Döwlet býujetiniň taslamasynyň hasaplama görnüşleri bilen bir wagtda:

1) ministrlkler we pudaklaýyn dolandyryş edaralary – tabynlygyndaky Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralary boýunça jemleýji girdeji-çykdaý sanawларыny üç nusgada we tabynlygyndaky býujet edaralarynyň özbaşdak girdeji-çykdaý sanawларыnyň sanawyny (reýestrini), degişlilikde Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligine berýärler.

2) häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri – tabynlygyndaky ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän býujet edaralary boýunça jemleýji girdeji-çykdaý sanawларыny üç nusgada we tabynlygyndaky býujet edaralarynyň özbaşdak girdeji-çykdaý sanawларыnyň sanawyny (reýestrini), welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň

Baş maliýe we ykdysadyýet müdirliklerine, etraplaryň we şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümlerine berýärler.

3) ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän we gönüden-göni ministrlige (döwlet dolandyryşynyň merkezi edarasyna) tabyn bolan býujet edaralary üç nusgada ýerli maliýe edaralaryna berýärler.

Ministrlikler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary, häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri jemleýji girdeji-çykdaý sanawlary bilen birlikde, gönüden-göni öz ygtyýarlygyndaky býujetden daşary serişdeler boýunça girdeji-çykdaý sanawlaryny hem üç nusgada berýärler.

Berilýän girdeji-çykdaý sanawlaryna girdejiler we çykdaý maddalary boýunça gerekli hasaplamalar goşulýar.

27. Berilýän girdeji-çykdaý sanawlaryna, degişlilik boýunça, Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň pudak müdirlikleri, welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleriniň Jemleýji býujet bölümleriniň pudak bölümçeleri, etraplaryň we şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleri býujet bölümçeleri tarapyndan seredilýär. Olar býujetden daşary serişdeleriň emele getirilişiniň kanunalaýyklygy, serişdeleriň gönükdirilen ugurlarynyň dogrulygy, girdejileriň doly we dogry hasaplanandygy, çykdaýlary hasaplamakda tygşytlylyk düzgüniniň berjaý edilişi, býujetiň girdejilerine geçirilmäge degişli salgytlaryň dogry hasaplanandygy babatda barlaýarlar.

Zerur bolan halatynda, býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdeleriň jemleýji girdeji-çykdaý sanawlarynyň düzülmegine esas bolan girdeji-çykdaý sanawlary hem barlamak üçin talap edilip bilner.

28. Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň pudak müdirlikleri tarapyndan Döwlet býujetiniň taslamasyna seredilende Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän býujet edaralary boýunça jemleýji girdeji-çykdaý sanawlaryna hem-de ministrlikleriň we pudaklaýyn dolandyryş edaralarynyň gönüden-göni ygtyýarlygyndaky býujetden daşary serişdeler boýunça girdeji-çykdaý sanawlaryna seredilýär.

Berlen resminamalar boýunça bellikler bolan ýagdaýynda olary düzetmek we doly işlemek üçin yzyna gaýtarylýar.

29. Türkmenistanyň geljek ýyl üçin Döwlet býujeti tassyklanandan soň meýilnama maliýe ýylyň dowamynda gelip gowuşmagy meýilleşdirilen jemleriň çäklerinde gutarnykly ylalaşylan girdeji-çykdaý sanawlary pudak müdirligiň jogapkär işgäriniň we ýolbaşçysynyň gol çekilmegi bilen Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrine ýa-da gözegçilik edýän ministriň orunbasaryna ylalaşmak üçin berilýär.

Tassyklanan (ylalaşylan) girdeji-çykdaý sanawlarynyň birinji nusgasy Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň pudak müdirlikleri tarapyndan degişli ministrliklere we pudaklaýyn dolandyryş edaralaryna ýetirilýär, ikinji nusgasy

pudak müdirlikleriniň öz bölümlerinde galýar, üçünji nusgasy Gazna müdirliğine berilýär.

Soňra, ministrlikler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary tassyklan (ylalaşylan) girdeji-çykdaýy sanawlarynyň esasynda ýokarda görkezilen girdeji-çykdaýy sanawlarynyň görkezijileriniň ministrlik, pudaklaýyn dolandyryş edara boýunça (Merkezleşdirilen býujet boýunça) jemlenen görnüşini Maliýe we ykdysadyýet ministriliginiň Döwlet býujeti müdirliğine, Döwlet býujeti müdirliği tarapyndan bellenen nusga boýunça berýärler.

Berlen maglumatlarynyň esasynda Döwlet býujeti müdirliği Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän hemme edaralaryň ähli girdeji-çykdaýy sanawlarynyň jemlenen görnüşini düzüp, Ministriň ýa-da onuň orunbasarynyň garamagyna tassyklamak üçin berýär, ol Merkezleşdirilen býujetiň girdejileriniň we çykdaýylarynyň ýazgysyna goşundy bolup durýar.

30. Welaýatlaryň, Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleri Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliğine ýerli býujetleriň taslamalaryny bermek bilen bir wagtda býujetden daşary serişdeler boýunça maglumatlary hem berýärler.

31. Ýerli býujetden maliýeleşdirilýän býujet edaralarynyň jemleýji girdeji-çykdaýy sanawlary, häkimlikleriň müdirlikleriniň we bölümleriniň gönüden-göni ygtyýarlygyndaky býujetden daşary serişdeleriniň girdeji-çykdaýy sanawlary, şeýle hem ýerli býujetlerden maliýeleşdirilýän we gönüden-göni ministrliğe (döwlet dolandyryşynyň merkezi edarasyna) tabyn bolan býujet edaralarynyň girdeji-çykdaýy sanawlary Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliği tarapyndan iberilýän (ýetirilýän) ýylyň dowamynda gelip gowuşmaly möçberleriň çäklerinde gutarnykly ylalaşylandan soň welaýatlaryň, Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleriniň, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleriniň başlyklary tarapyndan ylalaşylýar.

Tassyklan (ylalaşylan) girdeji-çykdaýy sanawlarynyň birinji nusgasy degişli býujet edaralaryna iberilýär, ikinji nusgasy býujet bölümünde galýar, üçünji nusgasy gazna bölümüne berilýär.

Ýokarda görkezilen girdeji-çykdaýy sanawlar tassyklanandan soňra welaýatlaryň, Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleri, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleri degişli ýerli býujetden maliýeleşdirilýän ähli býujet edaralarynyň girdeji-çykdaýy sanawynyň görkezijileriniň umumy jemlenen görnüşini düzýärler we tassyklaýarlar, ol ýerli býujetiň girdejileriniň we çykdaýylarynyň ýazgysyna goşundy bolup durýar.

32. Türkmenistanyň ministrlikleri we pudaklaýyn dolandyryş edaralary, tassyklanylýan girdeji-çykdaýy sanawlaryny alanlaryndan soň, olarda görkezilen möçberleriň çäklerinde:

a) tabynlygyndaky merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän her bir býujet edarasy boýunça özbaşdak girdeji-çykdaýy sanawyny tassyklap berýärler;

b) garamagynda býujet edaralary bar bolan tabynlygyndaky guramalar üçin býujetden daşary serişdeleriň her bir görnüşi boýunça jemleýji girdeji-çykdaý sanawlary belleýärler.

Welaýatlaryň, şäherleriň we etraplaryň häkimlikleriniň müdirlikleri we bölümleri tassyklanylýan girdeji-çykdaý sanawlaryny alanlaryndan soň, olarda görkezilen möçberleriň çäklerinde:

a) tabynlygyndaky ýerli býujetden maliýeleşdirilýän her bir býujet edarasý boýunça özbaşdak girdeji-çykdaý sanawyny tassyklap berýärler;

b) garamagynda býujet edaralary bar bolan tabynlygyndaky guramalar üçin býujetden daşary serişdeleriň her bir görnüşi boýunça jemleýji girdeji-çykdaý sanawlary belleýärler.

Ministrlişe, pudaklaýyn dolandyryş edarasyna, welaýatlaryň, etraplaryň we şäherleriň häkimlikleriniň müdirliğine, bölümüne gönüden-göni tabyn bolmadyk her bir býujet edarasynyň girdeji-çykdaý sanawy, şol býujet edarasynyň ýokarky guramasy tarapyndan, bu gurama üçin bellenen jemleýji girdeji-çykdaý sanawynyň çäklerinde tassyklanýar.

Şunda, ýokarda görkezilen her bir býujet edarasynyň (guramanyň) özbaşdak girdeji-çykdaý sanawyny ýokarda durýan guramasy tassyklap (belläp) berende, bu girdeji-çykdaý sanawynyň maliýe edarasý tarapyndan ylalaşmagyň zerurlygy ýok.

Garamagyndaky býujet edaralarynyň tassyklanylýan girdeji-çykdaý sanawlary, şol sanawy tassyklaýan ýokarda durýan guramanyň ýolbaşçysy (ýa-da ýolbaşçynyň orunbasary) tarapyndan gol çekilmegi, tassyklanan senesiniň görkezilmegi, şeýle hem girdeji-çykdaý sanawynyň ähli nusgalaryna bu guramanyň möhüriniň basylmagy bilen resmileşdirilýär.

Tassyklanan girdeji-çykdaý sanawynyň birinji nusgasy býujet edarasyna iberilýär, ikinji nusgasy ony tassyklan ýokarda durýan guramasynda galýar.

33. Türkmenistanyň ministrlikleri we pudaklaýyn dolandyryş edaralary, welaýatlaryň, etraplaryň we şäherleriň häkimlikleriniň müdirlikleri we bölümleri garamagyndaky býujet edaralary boýunça girdeji-çykdaý sanawlaryny tassyklamaklyk tamamlanandan soň Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministriliginiň degişli müdirliklerine, welaýatlaryň, Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirliklerine, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümlerine garamagyndaky býujet edaralary boýunça býujetden daşary serişdeleriniň girdeji-çykdaý sanawlarynyň tassyklanylýandygy baradaky güwänamalaryň sanawyny şu Tertibiň 3-nji goşundysyna laýyklykda düzýärler we maliýe ýylyň 1-nji apreline çenli berýärler. Bu sanawyň esasynda maliýe edaralary tarapyndan bu sanawda görkezilen möçberleriň tassyklanan jemleýji girdeji-çykdaý sanawlaryndaky umumy möçberlere laýyk gelşine gözegçilik amala aşyrylýar. Ministrlikler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary görkezilen güwänamalaryň sanawyny garamagyndaky Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça welaýatlara we Aşgabat şäherine (edaralaryň

ýerleşýän ýerine baglylykda) bölmek bilen düzýärler. Bu güwänamalaryň sanawlary Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň degişli birlikleri tarapyndan welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirliklerine Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça geçirilýän çykdaýlara gözegçilik etmek we barlamak üçin iberilýär.

34. Eger-de, býujet edarasy tarapyndan bellenen tertipde tassyklamak üçin berlen, girdeji-çykdaý sanawy maliýe ýylynyň 1-nji ýanwaryna çenli tassyklanylmasa, onda şol edara girdeji-çykdaý sanawy tassyklanylýança, emma 1-nji martdan giç bolmadyk döwürde, berlen girdeji-çykdaý sanawynda hasaplanan möçberleriniň çäklerinde, ýöne her aýda çykdaýlaryň ýyllyk möçberiniň on ikiden bir böleginden köp bolmadyk möçberde çykdaýlary amala aşyrmaga rugsat berilýär. Maliýe ýylynyň 1-nji martyndan soň girdeji-çykdaý sanaw tassyklanylýança çykdaý etmäge ýol berilmeýär.

35. Tassyklanan girdeji-çykdaý sanawlarynyň hereketi maliýe ýylynyň tamamlanmagy bilen bes edýär.

IV. Girdeji-çykdaý sanawlaryny gaýtadan tassyklamagyň we olara degişli üýtgetmeleri girizmegiň tertibi

36. Eger girdeji-çykdaý sanawyny ýerine ýetirmegiň barşynda maliýe ýylynyň dowamynda býujetden daşary hasaba hakyky gelip gowşan serişdeleriniň möçberi girdeji-çykdaý sanawynda göz önünde tutulan möçberinden artyk (ýokary) bolsa, ýa-da girdeji-çykdaý sanawynda göz önünde tutulmadyk maksatlaýyn maliýeleşdirmek üçin serişdeler gelip gowşan bolsa, onda artyk (goşmaça) alnan serişdeler şol býujet edaralarynyň girdeji-çykdaý sanawlary gaýtadan tassyklanandan şol ýylda harç edilip bilner.

Girdeji-çykdaý sanawlaryny ylalaşmak we gaýtadan tassyklamak şu Tertibiň talaplaryna laýyklykda amala aşyrylýar.

37. Aýry-aýry býujet edaralarynyň girdeji-çykdaý sanawlaryna çykdaýlaryň bir maddasyny artdyrmak we beýleki maddasyny azaltmak ýa-da býujetden daşary serişdeleriň bir görnüşiniň girdeji-çykdaý sanawyndan býujetden daşary serişdeleriň beýleki bir görnüşiniň girdeji-çykdaý sanawyna serişdeleri geçirmek ýoly bilen üýtgetmeleri (takyklamalary) girizmäge diňe aýratyn ýagdaýlarda, girdeji-çykdaý sanawyny tassyklanan (ylalaşan) guramalaryň rugsady bilen, býujet edarasynyň ýazmaça ýüz tutmasynyň esasynda we azaldylýan madda boýunça kreditor berginiň emele gelmek ähtimallygy ýok bolan şertinde rugsat berilýär.

Görkezijileri üýtgetmek (takyklamak) Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi tarapyndan tassyklanan, býujet görkezijilerine takyklamalary resmileşdirmegiň tertibine laýyklykda amala aşyrylýär.

V. Býujetden daşary serişdeler boýunça girdejileriň gelip gowuşmagynyň tertibi

38. Býujet edarasynyň býujetden daşary serişdeleri boýunça býujetden daşary hasabyna ýuridik şahs bolup durýan töleýjilerden gelýän girdejiler (gelip gowuşmalar) nagt däl geçirmeler görnüşde gelip gowuşmalydyr.

Töleýjiler bolup durýan şahsy adamlardan býujet edarasynyň býujetden daşary hasabyna gelýän girdejiler (gelip gowuşmalar) geçirmeler ýoly bilen ýa-da hereket edýän kadalara laýyklykda pulhanalaryň bolmagyna rugsat edilen bolsa, edaranyň pulhanasyna göni ýa-da bankyň üsti bilen nagt görnüşde gowuşup biler.

Býujetden daşary serişdeleriň gelip gowuşmaları boýunça nagt pullary edaranyň buýrugy bilen şu iş öz üstüne ýüklenen adam hem kabul edip biler. Pul serişdeleriniň kabul edilip alnandygy barada töleýjilere bellenen nusgadaky resminama berilýär.

VI. Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdelerini harçlamagyň tertibi

39. Býujet edaralary býujetden daşary serişdelerini tassyklanan girdeji-çykdaýy sanawlarynyň esasynda we çäklerinde maksatlaýyn ugry boýunça we býujetden daşary serişdeleriň her bir görnüşi boýunça hakyky gelip gowuşmalarıň çäklerinde harçlamaga borçludylar.

Önümleri ýerlemekden, işleri ýerine ýetirmekden, hyzmatlary etmekden ýa-da beýleki girdeji getirýän işi amala aşyrmakdan alnan býujetden daşary serişdeler şol işler bilen göniden-göni bagly çykdaýylary amala aşyrmak üçin harç edilýär, şeýle hem, býujet edarasynyň esasy işini bölekleyin maliýeleşdirmek üçin gönükdirilip bilner, şunda bu gönükdirilen serişdeleriň möçberine barabar býujetden berilýän serişdeleriň göwrümi azaldylýar.

40. Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdeleriň hasabyna satyn alnan esasy serişdelerini, maddy gymmatlyklaryny we beýleki emläklerini ulanmak, saklamak we abatlamak bilen bagly çykdaýylar ilkinji nobatda şol serişdeleriň hasabyna geçirilýär.

Býujetden daşary serişdeleriň hasabyna satyn alnan emlägi (esasy serişdeleri, materiallary we ş.m.) ýerlemekden alnan serişdeler býujet edarasynyň býujetden daşary hasabyna geçirilýär.

41. Býujetden daşary hasapdan serişdeleri bermek we geçirmek töleg tabşyrygynyň ýa-da çekini esasynda amala aşyrylýar. Hasabyň debetinde gaznaçylygyň býujetden daşary hasabynyň kody (belgisi) görkezilýär. Töleg tabşyrygynyň ýokarky sag burçunda töleýji býujet edarasynyň býujetden daşary hasabynyň belgisi, şeýle hem ykdysady toparlanma boýunça çykdaýjynyň kiçi toparynyň belgisi çap edilýär.

Töleg tabşyryklary degişlilikde Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliğiniň, welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleriniň, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleriniň gaznaçylyk birliklerine alty nusgada berilýär. Býujet edarasynyň wezipeli adamlary töleg tabşyrygynyň ikinji nusgasyna gol çekýärler.

Hödürlenen töleg resminamasy gaznaçylyk tarapyndan, onuň Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi tarapyndan tassyklanan býujet sarp edijileriniň hasaplaşyk-töleg resminamalaryny resmileşdirmegiň talaplaryna laýyk dogry gelşine deslapdan barlanandan soň kabul edilýär.

Nädogry resmileşdirilen töleg resminamalary gaznaçylyk tarapyndan kabul edilmeýär.

42. Gaznaçylyk birlikleri tarapyndan töleg resminamasynyň gelip gowşuşyny hasaba alynýar we şu Tertibiň 4-nji goşundysyna laýyklykda netijenamany goşmak bilen býujet çykajylaryň auditi bölümüne (nyrhly barlamak kiçi bölümüne) seretmek üçin berilýär. Býujet çykajylaryň auditi bölümi (nyrhly barlamak kiçi bölümi) satyn alynýan harytlaryň we edilýän hyzmatlaryň bahasynyň esaslandyrylandygyny barlaýar. Onuň üçin zerur bolan hasaplama resminamalary berilýär. Zerur bolan halatynda barlag ýerine baryp görmek bilen amala aşyrylýar. Nyrlar ýokarlandyrylyp bellenen bolsa tölegler geçirilmeýär we töleg resminamalary sebäplerini görkezmek bilen ýerine ýetirilmän yzyna gaýtarylýar.

Tölegi geçirmäge rugsat berlen ýagdaýynda netijenama audit bölümi (nyrhly barlamak kiçi bölümi) tarapyndan gol çekilýär we töleg resminamasy mundan beýläk seretmegi dowam etmek üçin degişli pudaklaýyn birliklere (Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliğiniň pudak müdirliklerine, welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleriniň býujet bölümlerine, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleriniň bölümçelerine) berilýär.

43. Pudaklaýyn birlikler tölegleriň maksada laýyklygyny we girdeji-çykajy sanawyna laýyk gelşini barlaýarlar. Tölegi geçirmäge rugsat berlen ýagdaýynda tabşyrygyň ikinji nusgasyna we netijenama (çek boýunça güwänama) müdirligiň, bölümiň, kiçi bölümiň başlygy gol çekýär we soňra töleg resminamasy gaznaçylyk birliğine tölegi geçirmek üçin berilýär.

Tölegiň bellenen maksada laýyk gönükdirilmedik ýa-da girdeji-çykajy sanawynyň degişli maddasynda bellenen möçber bolmadyk (ýetmedik) halatynda töleg resminamasy sebäplerini görkezmek bilen ýerine ýetirilmän yzyna gaýtarylýar.

44. Býujetden daşary hasapda serişdeleriň ýeterlik galyndysy bar bolan halatynda, gaznaçylyk birliги tarapyndan töleg tabşyrygynyň birinji nusgasy ýa-da çek resmileşdirilýär we ýerine ýetirmek üçin hyzmat edýän banka iberilýär.

Býujetden daşary hasap boýunça töleg geçirilenden ýa-da serişdeler gelip gowşandan soň hyzmat edýän banklar hasapdan göçürmäni hem-de debet we kredit

dolanşyklary boýunça ýerine ýetirilendigi baradaky möhürçesi basylan töleg tabşyrygynyň iki (ýa-da bir) nusgasyny gaznaçylyk birligine berýärler.

Býujet edarasynyň býujetden daşary hasabyndan göçürmesi gaznaçylyk tarapyndan hasap boýunça debet ýa-da kredit dolanşygy amala aşyrylanda berilýär we gaznaçylygyň (bankyň) möhürçesi basylan girdeji we (ýa-da) çykdaýy töleg resminamasynyň bir nusgasyny goşmak bilen býujet edarasyna gowşurylýar.

45. Welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirliklerinde, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümlerinde Merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça geçirilýän çykdaýlaryň tassyklanandan girdeji-çykdaýy sanawyna laýyk gelşini barlamak we gözegçilik etmek meseleleri, bellenen tertipde borçlaryň paýlanylyşyna baglylykda gazna bölümüniň (bölümçesiniň) ýa-da býujet bölümüniň (bölümçesiniň) üstüne ýüklenilýär.

46. Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda hasaplanylýan salgytlaryň we býujete tölegleriň pul möçberleri, girdeji-çykdaýy sanawlarynda göz önünde tutulan jemlerinden az ýa-da ýokary bolandygyna garamazdan doly derejede býujete geçirilýär. Şunda tassyklanandan girdeji-çykdaýy sanawlaryna üýtgetmeleri (takyklamalary) girizmek ýa-da olary gaýtadan tassyklamak talap edilmeyär.

47. Maliýe serişdelerini ulanmagyň tertibiniň bozulandygy ýüze çykarylan ýagdaýynda gaznaçylyk birlikleriniň býujetden daşary hasap boýunça amallary we girdeji-çykdaýy sanawlarynyň hereketini togtatmaga haklary bardyr.

VII. Býujetden daşary serişdeleri hasaba almagyň we olar boýunça hasabatlylygy alyp barmagyň we bermegiň tertibi

48. Býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdeleri şol edaralar üçin býujet hasaplary açylan gaznaçylyk birliklerinde býujetden daşary hasaplarda saklanýar.

49. Eger girdeji-çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişiniň buhgalterçilik hasaba alnyşy merkezleşdirilen hasaphana tarapyndan amala aşyrylýan bolsa, onda bu hasaphana tarapyndan hyzmat edilýän ähli edaralar üçin býujetden daşary serişdeler boýunça býujetden daşary bir hasap açylýar. Şol býujetden daşary hasap merkezleşdirilen hasaphananyň ýerleşýän edarasyna açylýar, hasaba alnyş bolsa her bir edara boýunça aýratynlykda alnyp barylýar.

50. Býujetden daşary serişdeleri hasaba almak we olar boýunça hasabatlylyk, buhgalterçilik hasaba alnyşy we maliýe hasabatlylygy boýunça Türkmenistanyň kadalaşdyryjy hukuk namalaryna we şu Tertibe laýyklykda amala aşyrylýar.

Seljermek maksady bilen býujet edarasynyň býujet serişdeleriniň hem-de býujetden daşary serişdeleriniň hasabyna satyn alnan emläginiň (esasy serişdeler, materiallar we ş.m.) hasaba alnyşy aýratynlykda ýöredilýär.

51. Her aýda gaznaçylyk birlikleri hasabat döwri tamamlanandan soň bir hepde möhletde býujet edarasyna býujetden daşary hasabyň balansyndan

aýdyňlaşdyrmasy bilen göçürmäni berýär, onuň esasynda býujet edarasy şu Tertibiň 5-nji goşundysyna laýyklykda býujetden daşary serişdeleriň her bir görnüşi boýunça ösýän jem bilen hasabat düzýär.

52. Gaznaçylyk birliklerine her çäryekde aşakdaky hasabatlar berilýär:

1) ministrlkler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary, häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri tarapyndan gönüden-göni ygtyýarlygyndaky býujetden daşary serişdeleriň girdeji-çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky;

2) býujet edaralary tarapyndan býujetden daşary serişdeleriň özbaşdak girdeji-çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky hasabatlar;

Ministrlkler, pudaklaýyn dolandyryş edaralary, häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri tarapyndan býujetden daşary serişdeler boýunça jemleýji girdeji-çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky hasabat Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň pudak müdirliklerine, welaýatlaryň we Aşgabat şäheriniň Baş maliýe we ykdysadyýet müdirlikleriniň býujet bölümlerine, etraplaryň, şäherleriň maliýe we ykdysadyýet bölümleriniň býujet bölümçelerine her çäryekde berilýär.

Býujetden daşary serişdeleriň girdeji-çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi barada hasabatlara, býujet boýunça çykdaýy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky hasabatlara seretmek bilen bir wagtda seljerilýär.

53. Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň Gazna müdirligi merkezleşdirilen býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça ministrlklere, pudaklaýyn dolandyryş edaralaryna bölmek bilen, ýerli býujetden maliýeleşdirilýän edaralar boýunça welaýatlara we häkimlikleriň müdirliklerine we bölümlerine bölmek bilen, býujetden daşary serişdeleriň girdejileri we çykdaýylary boýunça jemleýji hasabat düzýärler. Gözegçilik etmek we seljerme geçirmek maksady bilen hasabatlaryň beýleki görnüşleri hem düzülip bilner.

VIII. Jemleýji düzgünler

54. Býujetden daşary serişdeler boýunça salgytlar we býujete tölegler boýunça hasaplamalar býujet edaralary tarapyndan olaryň hasapda duran ýerindäki salgyt edaralaryna berilýär.

Salgytlaryň we býujete tölegleriň dogry we doly hasaplanylşyna hem-de öz wagtynda geçirilişine salgyt edaralary tarapyndan «Salgytlar hakyndaky» Türkmenistanyň Bitewi kanunyna laýyklykda amala aşyrylýar.

55. Býujet edaralarynyň býujetden daşary hasaplarynda maliýe ýylynyň ahyrynda emele gelen, ulanylmadyk býujetden daşary serişdeleriň ähli galyndylary şol edaralaryň ygtyýarlygynda galýar hem-de Türkmenistanyň kanunçylygynda göz önünde tutulan ýagdaýlardan başga halatlarda alynmaga degişli däl, şunda olar geljek ýyla geçirilýär we ygtyýarlyk edijiler tarapyndan şu Tertibiň düzgünlerine laýyklykda peýdalanylýar.

56. Türkmenistanyň ministrlikleri, pudaklaýyn dolandyryş edaralary, häkimlikleriň müdirlikleri we bölümleri öz tabynlygyndaky býujet edaralarynyň býujetden daşary serişdeleriniň maksada laýyk we tygşytly harçlanylyşyna, olar tarapyndan býujetden daşary serişdeler boýunça buhgalterçilik hasaba alnyşynyň dogry alnyp barlyşyna we hasabatlylygyň dogry düzülişine zygiderli gözegçiligi amala aşyrmaga borçludylar, şeýle hem olaryň Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrligi tarapyndan peýdalanmaga rugsat berilmedik girdejileri býujetden daşary serişdeler hökmünde peýdalanmaklaryna ýol bermeli däldirler.

57. Türkmenistanyň Maliýe we ykdysadyýet ministrliginiň müdirlikleri, ýerli maliýe edaralary:

1) býujet edaralarynyň býujet çykdajylarynyň ýerine ýetirilişi baradaky jemleýji hasabatlaryna seretmek bilen bir wagtda girdeji-çykdajy sanawlarynyň ýerine ýetirilişi baradaky hasabatlylygy seljermäge we ýüze çykarylan kemçilikleri düzetmek boýunça teklipleri girizmäge;

2) degişli pudaklaryň býujet edaralary üçin býujetden daşary serişdeleri emele getirmek baradaky kabul edilen çözümleriň hasabyny ýöretmäge;

3) býujetden daşary serişdeleri bar bolan býujet edaralaryny hojalyk hasaplaşygyna geçirmek mümkinçiligini we şertlerini zygiderli öwrenmäge.